

Nr 474.

Av herr **Holmbäck**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning, m. m.

Sedelomloppet i Sverige var i miljoner kronor:

	Milj. kr.
31 december 1930 (det sista årsskifte, vid vilket riksbanken hade skyldighet att inlösa sina sedlar med guld)	593
31 december 1935	786
31 december 1938	1 060
31 december 1940	1 482
31 december 1945	2 781
31 december 1950	3 513

Sedelomloppet har således under tiden 1931—1950 i det närmaste sexdubblats. Under åren 1946—1950, alltså sedan världskriget upphört, har *ökningen* varit större än *hela* sedelomloppet var 1930 och nästan lika stor som sedelomloppet så sent som 1935. Det saknar ej sitt intresse att uppmärksamma, att under åren före 1914 hela sedelomloppet var cirka 225 milj. kronor, varför ökningen av sedelomloppet 1946—1950 var tre gånger så stor som hela sedelomloppet omedelbart före första världskriget.

Enligt nu gällande regler får riksbanken icke utgiva sedlar till högre belopp än 3 500 milj. kronor, dock att Konungen, om han så prövar nödigt på grund av utomordentliga förhållanden, kan medgiva riksbanken att utgiva sedlar för ytterligare högst 700 milj. kronor. I proposition nr 181 föreslår emellertid Kungl. Maj:t, att maximibeloppet för riksbankens sedelutgivningsrätt skall höjas med 600 milj. kronor till 4 100 milj. kronor. Till detta belopp skulle ytterligare komma den summa av 700 milj. kronor, intill vilken enligt nyss angivna stadgande Kungl. Maj:t kan medgiva riksbanken att utgiva sedlar. Tänkbart vore alltså att riksbanken skulle kunna utan nytt beslut av riksdagen utgiva sedlar till ett belopp av 4 800 milj. kronor.

Till stöd för sitt förslag om höjning av den övre gränsen för riksbankens sedelutgivningsrätt med 600 milj. kronor anför finansministern, att på grundval av en jämförelse mellan utvecklingen av löner och priser under åren 1947—48 och åren 1950—51 sedelomloppet per den 31 december 1951 kan med grov approximation beräknas till 3 900—4 100 milj. kronor, vilket motsvarar en ökning av sedelomloppet i förhållande till nuvarande maximalbelopp med 11—17 %, och att han, i anslutning till dessa beräkningar,

tillstyrker en höjning av riksbankens rätt att utgiva sedlar till ett belopp av 4 100 milj. kronor. Finansministern anser alltså att en höjning av pris- och lönenivån principiellt bör följas av en höjning av riksbankens rätt att utgiva sedlar, och hans uttalande torde knappast kunna tolkas i annan riktning än att vid årets slut den rätt till ökning i sedelomloppet han föreslår kommer att i varje fall till största delen ha begagnats. Den uppfattning från vilken finansministern utgår är givetvis att ökningen av sedelomloppet icke har inflatorisk karaktär.

Frågan om förhållandet mellan sedelomlopp och prisnivå har icke under senare år varit under mera ingående diskussion i riksdagen. En höjning av rätten att utgiva sedlar med 600 milj. kronor som tänkes skola tagas i bruk under ett enda år synes emellertid vara så viktig att den icke bör äga rum utan att i varje fall finansministern — och/eller bankoutskottet — klart och ingående motiverar sin uppfattning av förhållandet mellan sedelomloppet och kronans värde. Riksdagen synes ha anledning att vänta med beslut om ökning av riksbankens rätt att utgiva sedlar i den omfattning Kungl. Maj:t föreslagit tills en dylik motivering givits. En viss ökning av riksbankens sedelutgivningsrätt torde tyvärr vara ofrånkomlig på grund av att riksbanken hittills fört en politik, som icke givit den någon marginal mellan det verkliga sedelomloppet och maximalbeloppet för sedelutgivningsrätten. Denna ökning synes kunna bestämmas till 200 milj. kronor. För helt oförutsedda förhållanden finnes marginalen av 700 milj. kronor.

Ett bifall till ovan angivna förslag skulle tvinga riksbanken att föra en restriktivare politik än nu. Att utgiva sedlar intill det belopp Kungl. Maj:t föreslagit är emellertid en så betänklig sak att denna konsekvens bör tagas.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer jag alltså,

att riksdagen ville i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 181 bestämma riksbankens rätt att utgiva sedlar enligt 1 § av den föreslagna lagen med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivningsrätt till högst tretusensjuhundra miljoner kronor.

Stockholm den 21 april 1951.

Åke Holmbäck.
